

COMUNICACIÓ

Damián Benzaón (Universitat de Barcelona): *L'impacte del conèixer en la identitat personal*

En la present comunicació esbossaré el salt de la manera de conèixer actual a la transformació que això implica en la identitat personal. El *coneixement* haurà d'acceptar com a possibilitat admissible la qüestió dels *graus*. Donat que mitjançant el coneixement de les coses la nostra *identitat* pot veure's modificada, aquesta també haurà d'admetre *graus*. El coneixement d'una realitat material pot ser respecte a un objecte, en si mateix, o bé a un altre subjecte o conjunt d'aquests. Per tant, en aquesta comunicació insistirem en el desenvolupament de la *identitat interpersonal* i el coneixement aplicat a aquesta.

Sobre les percepcions. Segons Locke, el que proveeix el nostre enteniment de tots els materials de pensament és la nostra observació sobre els objectes sensibles externs a nosaltres, o les operacions internes de la nostra ment, percebudes i reflectides en nosaltres mateixos. L'enteniment consisteix en la transmissió, a través dels sentits, de les qualitats sensibles dels objectes a la ment, per a la seva percepció. Però la nostra ment és, a més a més, capaç de percebre la seva pròpia activitat mental reflexionant sobre les seves idees¹.

Si bé tots tenim les característiques mencionades per Locke, també tenim diferents graus de sentiments en els quals es veuen similituds. Un exemple d'això són els gustos per la música. A una persona li pot agradar molt el *jazz* i a un altre el *heavy metal*. Tot i això, ambdues tenen alguna cosa en comú: els arriba de la mateixa forma i l'*impacte* que genera en elles és gairebé el mateix. Hi ha factors essencials que podria dir-se que igualen les seves percepcions, les seves intuïcions i sensacions. La manera com senten aquests sons musicals acostuma a tenir la mateixa caracterització. Tot el que arriba a la seva identitat són percepcions d'*impressions* i d'*idees*. Hume² ens fa la següent aportació: «Així

1. J. LOCKE, *An Essay Concerning Human Understanding*, New York: Prometheus Books, 1995.

2. D. HUME, *A Treatise of Human Nature*, Oxford University Press, 1978.

com la naturalesa ens ha ensenyat l'ús dels nostres membres, sense atorgar-nos el coneixement dels músculs i nervis gràcies als quals aquells són moguts, també ens ha implantat un *instint* que condueix al pensament per un curs que correspon amb el que ha establert entre els objectes externs, encara que ignorem aquests poders i forces de les quals depenen en la seva totalitat aquest curs i successió regular dels objectes.» Llavors, serà qüestió d'exercitar el múscul del coneixement i de les percepcions?

Per a Maffesoli³, l'ús de la raó hauria de tenir alguna aportació del sentiment. Davant les fragmentacions del camp social, les noves relacions econòmiques, culturals i professionals que ja no funcionen com a factors d'unitat perdurables, les nostres xarxes tradicionals de comprensió han esdevingut notòriament insuficients. Per al desxiframent del món contemporani ens deixa les intuïcions i llampeigs de la raó sensible, com un apropament a la realitat en la seva més fluida complexitat.

L'escola de la psicologia *Gestalt*⁴ ens proporciona una ciència de la percepció que només pot començar a existir quan un es pregunta per què i com el nostre ambient de la percepció es torna articulat en objectes que són diferents els uns dels altres, i per què consisteix en la precisió d'aquests objectes en particular que posseeixen justament aquestes característiques. Gairebé tota percepció depèn de la configuració dels estímuls, els quals són resultat d'un mecanisme d'organització sensorial operant a un nivell molt baix dels estímuls⁵. El fet de poder crear una ciència que tracti els modes de percepció i n'investigui el funcionament ens dóna la possibilitat de «començar a creure»⁶ en la percepció com a eina legítima ontològica.

Es podria dir que la tendència contemporània és eliminar de l'epistemologia qualsevol tret d'«irracionalitat» intuïcionista. En el coneixement directe discursiu, conèixer és una inferència, per la

3. Professor de sociologia de la Sorbona. Autor de *Elogio de la razón sensible*, Barcelona: Paidós, 1997.

4. Va ser fundada en 1912 per Max Wertheimer, al que després es van unir Wolfgang Köhler i Kurt Koffka.

5. K. КОФКА, *Principis de psicologia de la forma*, Barcelona: Paidós, 1973.

6. Donada la suposició que actualment no s'hi creu.

qual cosa suposa sempre una mediació entre el subjecte i l'objecte. D'altra banda, no podem negar que coneixem també a través de mitjans sensibles. La creença que la percepció varia de subjecte en subjecte pot arribar a estar fonamentada en la por de perdre la unitat de l'ésser, així com de la categorització lògico-racional de la identitat. Entre el que sabem i el que creiem veritablement només hi ha espai per a la justificació. Reprement la idea que allò establert sempre pot ser superat i modificat, podríem considerar que desprestigiar la intuïció i la percepció com a eines legítimes del coneixement és una idea obsoleta⁷? És que la intuïció i l'abstracció no ens permeten de conèixer coses noves?

Construcció social contemporània: ens cal un complement del llenguatge? Necessitem un altre tipus de comunicació amb el món exterior per a deixar de pensar amb el llenguatge actual les coses que volem expressar. Per ara, l'única manera que tenim de relacionar pensament, llenguatge i món real és el llenguatge oral – intern–. Aquest manca de potència de personalitat quan volem transmetre, comunicar i impactar en altres subjectes dins una comunitat reduïda de persones, normalment propera a nosaltres, amb les quals no estem íntimament relacionats sinó que existeix una llunyania peculiar a curt termini, on aquestes persones no han adquirit ni la confiança ni la legitimitat envers les nostres paraules i creences. Un punt clau al respecte és la raó per la qual algú a qui acabem de conèixer confia en els nostres criteris, en les nostres opinions, teories o inscripcions de pensament. Serà un tipus de comunicació que fins ara la persona no havia rebut, un conjunt de factors que des del punt de vista psicològic l'altre estava buscant. Nosaltres, com a persones, li ho podem brindar, satisfent d'aquesta manera una necessitat no trobada en el mateix individu. La necessitat que pot haver estat buscant durant molt de temps pot donar-nos, en principi, una porció rellevant de legitimitat en l'exposició de les nostres idees i pensaments envers el subjecte; talment que, automàticament, aquesta persona «comença» a confiar en nosaltres, ja que hi havia coses en ell que havia pensat però que no havia sabut transmetre. Aquesta manera que tenim

7. Obsolet en el sentit que una idea ha deixat d'existir, de ser vigent, que està caducada.

d'expressar i impactar en l'altre determinarà la seva conducta envers nosaltres i envers els altres. Perquè, quan deixem de conversar amb aquesta persona, s'ha produït un petit canvi dins la seva identitat. Ha rebut una incorporació de coses que hem aconseguit de transmetre-li i que ell ha assimilat com a part seva. Podem dir que té noves incorporacions –encara que siguin mil·ligrams de sorra– als seus registres mentals conscients, que el faran canviar en la seva conducta de forma totalment inconscient ja sigui a curt o llarg termini⁸. Serà quan començarà a apreciar la nostra aportació, perquè entre altres coses li proporcionarà plaer, i perquè coincideix amb els nostres pensaments, els quals aplicarà intuïtivament a la seva manera de conduir la vida. Hi ha formes de contribuir a la comunicabilitat fluïda amb l'altre subjecte que el portaran a intentar buscar una connexió no lingüística que el porti a la satisfacció de les seves necessitats i desigs de la comunicació del pensament intuïtiu. Quina diferència hi ha amb la comunicació de les qüestions racionals? El tipus de coneixement de l'home entre els homes pot estar determinat dins l'àmbit professional i personal. Ens regim pels paràmetres de l'economia i les teories del propi interès⁹, correlacionats amb la seva visió materialista. Però aquesta no és tota la constitució de l'home. És solament un percentatge del ventall de la identitat el que el porta a comportar-se d'una manera o d'una altra. Què passa amb la porció restant de la identitat que no coneix en aquests termes? Aquest fragment representa una vulnerabilitat en la qual podem impactar. Ens dona la possibilitat d'entrar en el món interior del subjecte. La identitat personal externa (la part que es correlaciona amb tot allò que no sigui propi a si mateix) quan aquest s'està interrelacionant, té característiques de recerca, necessitat i evolució. Aquest tipus de canvi (no importa si aquest serà positiu o negatiu, necessari o no) és una barreja cultural i personal que va des de la voluntat de canviar fins a quedar-nos on som.

8. Relaciono aquesta concepció amb el concepte d'empatia exposat per D. GOLEMAN en *Inteligencia emocional*, Barcelona: Kairos, 1996.

9. Faig referència a les teories del propi interès exposades per D. PARFIT en *Razones y Personas*, Madrid: Machado Libros, 2004.

El relativisme de les sensacions és avaluat únicament des de la perspectiva unilateral de la concepció de l'ús dels sentits. En la majoria dels casos, podem asseverar que les sensacions que experimentem quan som davant un altre subjecte, un bosc o un gos, són el conjunt de relacions que es donen en percebre i en interrelacionar-se amb la nostra identitat. Encara que hagin entrat unilateralment, a priori, dins el nostre món, som nosaltres els qui unim aquesta comunitat de característiques perceptives i els adjudiquem un valor propi. Però per què es modifica aquest conjunt de dades quan entren en la nostra identitat? Atorguem un valor afegit a la nostra percepció. Són les combinacions de les dades sensibles, amb aquest valor afegit, les que donen com a resultat la percepció gairebé personal. Encara que la percepció sigui nostra, hem d'utilitzar el consens lingüístic per a poder comunicar-la de manera que l'altre la pugui entendre.

La proposta de la lògica *fuzzy*¹⁰ és una possible resposta als límits de la lògica clàssica, ja exposats pel mateix Pitàgoras¹¹ fa segles. En ella es tracta el concepte dels graus de veritat, valors veritaders ubicats entre allò completament vertader i allò completament fals. Aquests graus de veritat són explicats a nivell matemàtico-lògic. Si apliquem aquesta teoria a les percepcions del subjecte, podem determinar que les dades obtingudes pels sentits tenint en compte els seus diferents nivells de sensibilitat, més l'aportació de la nostra identitat, poden materialitzar-se en un tipus d'equació lògica. L'escala de valors obtinguda a partir de les dues variables d'entrada mencionades determinarà els resultats concrets i específics, que seran molt similars a la realitat consensuada.

10. L. ZADEH, *Fuzzy sets, fuzzy logic, and fuzzy systems*, Singapore: World Scientific, 1996.

11. Bart Kosko, *Pensamiento borroso*, Barcelona: Crítica, 1995.

COL·LOQUI

Jordi Sales: La necessitat de dir que no podem fer res si no ho fem amb totes les coses m'ha de dur, abans, a haver de saber com les parts han estat pensades. Diem que la raó sola; però les emocions són necessàries. Pregunto al Dr. Dídac Ramírez si això de la lògica *fuzzy* es pot entendre com un escalfament de relativismes.

Dídac Ramírez: Per al·lusions i recollint el testimoni. Havia apuntat, no per intervenir ara, sinó per fer-ho més endavant, la referència que ha fet el Sr. Damià Benadón a Pitàgoras com a precedent de la lògica borrosa i també en relació a la veritat parcial. La lògica *fuzzy* cal tractar-la amb molta cura: és *fuzzy*, és vaga. La vaguetat és molt vaga i hi ha moltes maneres de fer-ho. En anar a cercar la lògica borrosa, s'ha de fer amb cura. Mentre parlaves de confiança, em causava confiança. És una puntualització que no afecta el contingut de la comunicació, la qual, per cert, m'ha agradat molt.